

iAreenalla keskusteltiin senioriasumisen tulevaisuuden ratkaisuksista

Vanhustyön keskusliitto ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen ovat käynnistäneet yhteistyössä ikääntyneiden asioihin keskittyvän ajankohtais- ja keskustelufoorumin nimeltä iAreena. Ensimmäisen tilaisuus pidettiin perjantaina 21.1.2011 Helsingissä. Teemana oli Senioriasumisen tulevaisuuden ratkaisut. Paikalle koontui runsaat sata vanhustyöstä kiinnostunutta verkottumaan ja keskustelemaan.

Ministeri **Paula Risikko** totesi avauspuheenvuorossaan, että maahamme tarvitaan valtakunnallinen ikäihmisten asumisen kehittämisohjelma samaan tapaan kuin meneillään on pitkäaikaisasunnottomien kehittämisohjelma. Hänen mukaansa ikäihmisten asumisen kehittämisohjelma tukisi merkittäväällä tavalla meneillään olevaa muutosta, jossa laitoshoidon vähennetään, ja kodinomaisesta ympärivuorokautisesta hoitosta lisätään.

Ohjelman pitäisi sisältää toimenpiteet, joilla olemassa olevaa asuntokantaa ja rakennettua ympäristöä muokattaisiin ikäihmisten asumistarpeisiin. Lisäksi ohjelmassa pitäisi määrittellä, miten uusien asuntojen rakentamisessa otettaisiin nykyistä paremmin huomioon ikäihmisten tarpeet, ministeri totesi.

– Kehittämällä asuntojen ja asumisympäristöjen esteettömyyttä ja turvallisuutta varmistetaan, että ikäihmiset voivat asua heille parhaiten sopivissa ratkaisuisissa. On muistettava, että pelkkä asunto ei riitä. Moni tarvitsee myös palveluja tuekseen.

Ministerin mukaan myös ikäihmisten ympärivuorokautista hoitoa tulee uudistaa. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman Ikähoiva-työryhmän raportti julkaistaan lähiaikoina. Työryhmä ehdottaa, että ympärivuorokautisen hoidon rakenteita muutettaisiin.

Nykyisin ympärivuorokautista hoitoa tuotetaan tehostettuna palveluasumisena, vanhainkodeissa ja terveyskeskussairaaloitten osastoilla. Tästä kolmiportaisesta järjestelmästä pitäisi siirtää asteittain kohti yksiportaista ympärivuorokautisen hoidon järjestelmää.

Edelleen useissa kunnissa on käytäntönä, että henkilö joutuu muuttamaan toimintakykynsä heiketessä, jopa useita kertoja. Tavoiteltavaa on, että ikäihminen voi asua samassa paikassa, ja palvelut liikkuvat. Näin varmistettaisiin ikäihmisten oikeus elää ja asua kodikkaassa asuin- ja hoitoympäristössä, vaikka toimintakyky ja terveydentila edellyttäisivät hoitoa ja huolenpitoa ympäri vuorokauden, Risikko pohti.

– Laitospaikkoja ei kuitenkaan voida vähentää, ellei samanaikaisesti kehitetä ikäihmisten toimintakykyä, hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa sekä lisätä asumisvaihtoehtojen määrää ja laatua, ministeri korosti.

Lisää elinvoimaisia vuosia

Geriatrian professori, Vanhustyön kes-

Kehittämällä asuntojen ja asumisympäristöjen esteettömyyttä ja turvallisuutta varmistetaan, että ikäihmiset voivat asua heille parhaiten sopivissa ratkaisuissa.

kusliiton puheenjohtaja **Reijo Tilvis** kävi esityksessään läpi erilaisten tilastojen pohjalta tehtyjä ennusteita ja mietti niiden paikkansapitävyyttä. Varsinkin väestöennusteita on vuosikymmenten varrella jouduttu korjaamaan moneen kertaan. Väki vanhenee ja elää entistä pitempään. Kuitenkaan esimerkiksi väestön hoidon tarve ei ole kasvanut samassa suhteessa kuin väestö on vanhentunut. Niin sanottuja vireitä vuosia on tullut ikäihmisille lisää, sairaudet ja haurastuminen näyttävät keskittyvän elämän viimeisiin vuosiin.

Tulevaisuudesta professori Tilvis ennusti, että tautikirjo muuttuu ja ihmiset potevat yhä enemmän muun muassa kroonisia sairauksia kuten diabetesta, astmaa tai tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Ihmisten omahoidon osuus tulee korostumaan. Hoito onnistuu vain, kun potilas itse ottaa vastuun omasta hoidostaan. Tällöin lääkärille jää enemmänkin konsultoiva rooli.

Tekniikka apuna

Tekniikan lisensiaatti, arkkitehti SAFA **Kirsti Pesola** pohti miten seniorin koti saadaan toimivaksi ja miten uusi tekniikka voi helpottaa ikäihmisen arkea. Tekniikan avulla on mahdollista esimerkiksi lisätä turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, kompensoida rajoittunutta toimintakykyä, lisätä mukavuutta, seurata terveydentilaa, seurustella, pitää yllä yhteyksiä ja hoitaa asioita.

– Tekniikan mahdollisuudet ovat lähes rajattomat, mutta sen avulla ei yksistään ratkaista vanhustenhuollon ongelmia. Tekniikka ei saisi passivoida eikä sillä pidä korvata huonoa suunnittelua. Ketä varten ja kenen ehdoilla teknologiaa suunnitellaan, Pesola kyseli.

Yksinäisyys on monelle ongelma ja kasvokkaista kanssakäymistä toivotaan. Tekniikan käytettävyydestä, esteettisyydestä ja eettisyydestä ei pidä tinkiä, Pesola korosti.

Yhteisöllistä asumista

Varapuheenjohtaja **Sirkka Minkkinen** Aktiiviset Seniorit ry:stä kertoi yhteisöllisen asumisen mallista. Helsingin Arabianrantaa rakennetussa Loppukiri-senioritalossa asuu 69 asukasta iältään 55–91 vuotta. Yhteisöllisyyden perustana on yhteistyö, joka toteutuu muun muassa arkipäivän askareissa kuten ruuanvalmistuksessa, yhteisten tilojen puhtaana pidossa, yhteisessä päätöksenteossa ja yhteisissä harrastuksissa. Myös yhteisiä juhlia on paljon. Loppukirillä on aktiiviset suhteet myös ympäristöön, oppilaitoksiin sekä taiteilijoihin ja talossa käy paljon vieraita. Ikäihmiset asiantuntijoina

Projektipäällikkö **Marja-Liisa Nevala** toi terveisiä Pohjanmaalta Aijjooskumppanuushankkeesta. Hanke palkittiin vuonna 2010 vuoden vanhustekona. Vanhustyön keskusliitto ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen

jakoivat palkinnon viime syksynä kolmatta kertaa. Palkitsemisen tavoitteena on kannustaa yhteisöjä ja henkilöitä vanhustyön kehittämiseen.

Aijjoos on Pohjanmaalla kehitetty malli, jossa ikäihmiset toimivat asiantuntijoina, kehittäjinä, tiedottajina, kouluttajina, arvioijina ja vaikuttajina. Hankkeessa ikäihmisistä perustettiin asiantuntijaryhmä, johon oli mahdollisuus ilmoittautua kenen tahansa, jolle oli tehty hyvinvointia edistävä kotikäynti Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella vuonna 2008.

Hankkeen vaikutukset ovat olleet lupaavia. Ikäihmiset ovat olleet itse kertomassa muun muassa kotikäyntien tuloksista valtuustojen ja lautakuntien kokouksissa. Kohtaamisella on ollut aidompi vuorovaikutus kuin tilastoiduilla tuloksilla. Päätäjät ovat voineet keskustella ikäluokan edustajien kanssa ja saaneet siten kokemustietoa. Tärkeää on, että ikäihmiset nähdään aktiivisina toimijoina ja osallisina yhteiskunnassamme, Nevala painotti. ●

iAreenan esitysmateriaalit ovat luetavissa Vanhustyön keskusliiton nettisivuilla www.vtkl.fi/Ajankohtaista.

